

VASTUULLISEN SJOITTAMISEN KÄYTÄNNÖN OHJEISTUS

Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen johtoryhmän hyväksymä 26.02.2019

Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen periaatteiden käytännön ohjeistus kuvaa, miten vastuullisen sijoittamisen periaatteet huomioidaan Ilmarisen sijoitustoiminnassa. Ohjeistus kattaa vastuullisen sijoittamisen kolme teemaa: ympäristö, ihmisoikeudet ja omistajaohjaus.

Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen johtoryhmä hyväksyy ja vastaa tämän dokumentin ylläpidosta ja päivittämisestä.

Vastuuhenkilö: Anna Hyske, vastuullisen sijoittamisen päällikkö

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	4
1.1 KESKEISET VAATIMUKSET	6
1.1.1 Kansainvälisten normien noudattaminen	6
1.1.2 Aktiivinen omistajuus/dialogi	6
Vaikuttamisprosessit	6
Puuttuminen yksittäisiin aiheisiin	7
Omistajaoikeuksien käyttö	7
1.1.3 Vastuullisuusanalyysin integrointi sijoituspäätöksiin.....	8
Käytettävät työkalut	8
Vastuullisuusluokitukset.....	8
Vertailuindeksit	8
Vastuullisuusanalyysit, temaattiset analyysit ja sisäiset resurssit	9
Sijoituskohteiden raportointi.....	9
Sijoituskohteiden poissulkeminen	9
1.2 Raportointi	10
2 YMPÄRISTÖPERIAATTEIDEN KÄYTÄNNÖN OHJEISTUS	11
2.1 Raportointi ja sijoittaja-aloitteet.....	11
2.1.1 Montreal Pledge, TCFD ja Climate 100+.....	11
2.2 Ilmastoperiaatteisiin liittyvät tavoitteet.....	11
Lähteet:.....	13
3 IHMISOIKEUSPERIAATTEIDEN KÄYTÄNNÖN OHJEISTUS.....	14
3.1 Tavoitteet.....	14
3.2 Vaatimukset.....	14
4 OMISTAJAOHJAUKSEN PERIAATTEIDEN KÄYTÄNNÖN OHJEISTUS	15
4.1.1 Yhtiökokoukset: kokouskutsu, osallistuminen ja äänioikeuden käyttö.....	15
.....	16
4.1.2 Pääomarakenteen muutokset	16
4.1.3 Ilmarislaisten osallistuminen hallitustyöskentelyyn.....	16

4.1.4 Osallistuminen ja vaikuttaminen hallituksen jäsenten nimitysprosessiin	17
4.1.5 Yhtiön hallituksen kokoonpano.....	17
4.1.6 Palkitseminen.....	17
4.1.7 Yhteydenpito yhtiöiden kanssa yhtiökokousten ulkopuolella.....	18
4.1.8 Yhteydenpito muihin osakkeenomistajiin	18

5 Liitteet..... 19

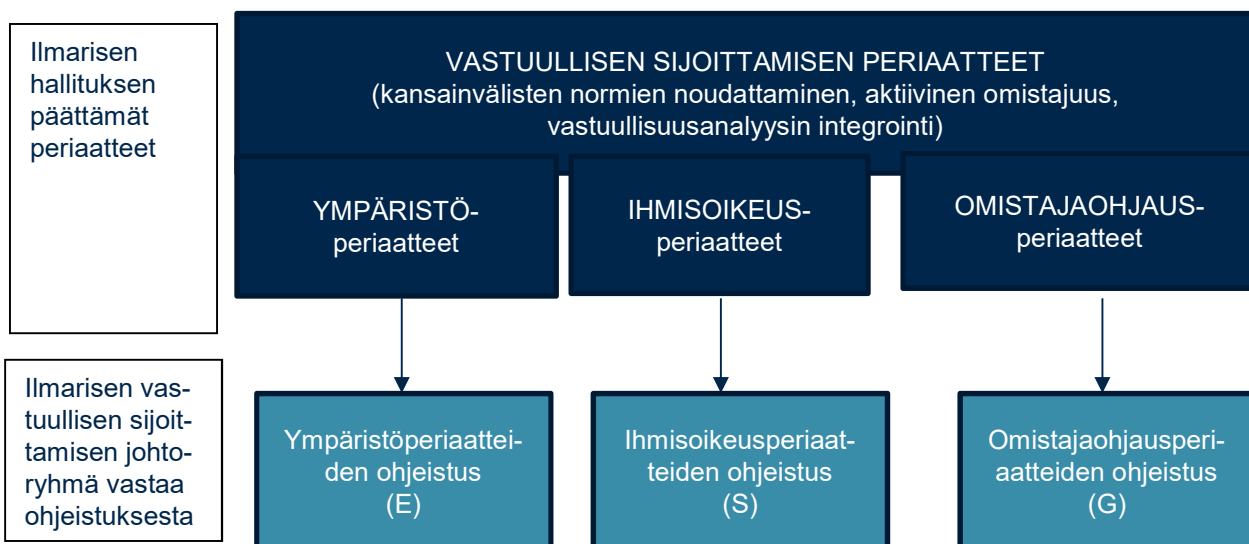
Liite 1: Ilmastoperiaatteiden tiekartta 2016-2020	19
LIITE 2: Omaisuuslajikohtaiset erityispiirteet.....	21
Kiinteistösijoitukset.....	21
Kiinteistöjen omistaminen (vuokraus ja ylläpito)	21
Rakennuttaminen.....	21
Rahastosijoitukset.....	21
Varainhoitajan ja rahaston valinta.....	21
Varainhoitajan seuranta	22
Osake- ja yrityslainarahastot.....	22
Velkapääoma- ja yrityslainarahastot	22
Pääoma- ja infrarahastot, sisältäen rinnakkaissijoitukset.....	22
Absoluuttisen tuoton rahastot (hedge fund)	22
Kiinteistörahastot	23
Suorat listaamattomat osakkeet ja sijoituslainat	23

1 JOHDANTO

Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen käytännön ohjeistus yhdessä vastuullisen sijoittamisen periaatteiden kanssa muodostavat vastuullisen sijoittamisen kokonaisuuden. Ohjeistuksessa on nostettu erilliseen laatikkoon ohjeistusta koskeva periaate, jonka jälkeen kerrotaan, miten kyseistä periaatetta toteutetaan käytännössä.

Ilmarisen hallitus hyväksyy sijoitustoimintaa ohjaavat vastuullisen sijoittamisen periaatteet, joiden tavoitteena on taata, että toimimme Ilmarisen arvojen mukaisesti. Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen johtoryhmä tekee tarpeen mukaan Ilmarisen hallitukselle ehdotuksia ja tarkennuksia hallituksen hyväksymiin vastuullisen sijoittamisen periaatteisiin.

Vastuullisen sijoittamisen johtoryhmä hyväksyy myös tämän vastuullisen sijoittamisen periaatteiden käytännön ohjeistuksen, jossa kuvataan, miten vastuullisen sijoittamisen periaatteet toteutetaan Ilmarisessa käytännössä.

Vastuullisuus on olennainen osa Ilmarisen sijoitustoimintaa. Ilmarisen tehtävänä on sijoittaa eläkevarat tuotavasti, turvaavasti ja vastuullisesti siten, että pystymme maksamaan eläkkeet myös tulevaisuudessa. Olemme pitkäaikainen sijoittaja, ja velvollisuutemme on toimia asiakkaidemme ja eläkkeensaajien edun mukaisesti. Osana tämän tehtävän toteuttamista otamme huomioon sijoituspäätösten ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintotapaan liittyvät näkökohtia, jotka voivat vaikuttaa sijoitusten taloudellisiin tuottoihin. Hallinnoimme aktiivisesti sijoituksiin liittyviä vastuullisuusriskejä sekä tunnistamme sijoitusmahdollisuuksia kestävä kehityksen haasteiden ja tavoitteiden ratkaisuihin. Lisäksi vaikutamme positiivisesti vastuullisuuden edistämiseen sekä omalla sijoitustoiminnallamme että myös valitsemiemme varainhoitajien kautta.

Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen periaatteita ohjaa kolme keskeistä vaatimusta:

- kansainvälisten normien noudattaminen
- aktiivinen omistajuus
- vastuullisuusanalyysin integrointi.

Nämä yllä mainitut vaatimukset ovat samat kaikissa omaisuuslajeissa. Perinteisesti vastuullista sijoittamista on kuvattu eri omaisuuslajien kautta niihin liittyvien erityispiirteiden takia. Tämän perinteisen omaisuuslajikohtaisen lähestymistavan sijaan Ilmarisen vastuullista sijoittamista kuvataan ympäristö-, ihmisoikeus ja omistajaohjauksen periaatteiden kautta ottaen kuitenkin huomioon muutamia erityispiirteitä, joista löytyy lisätietoja tämän dokumentin liitteessä.

Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen teemat ovat yhteneväiset kansainvälisen luokittelutavan (ESG) kanssa. ESG tulee englanninkielien sanoista environmental, social ja governance. Käyttämämme käännökset näille termeille vastuullisen sijoittamisen osalta ovat ympäristö, ihmisoikeudet ja omistajaohjaus. Eri omaisuuslajien osalta käytännön toimet ja käytössä olevat työkalut voivat vaihdella teeman sisällä, mutta keskeiset vaatimukset kansainvälisten normien noudattamisesta, aktiivisesta omistajuudesta ja vastuullisuusanalyysin integroinnista ovat olennainen osa kokonaisuutta.

Ilmarisen sijoitustoiminnassa on tunnistettu vaikutuksiltaan merkittävimpiä kestävän kehityksen tavoitteita (SDG¹). SDG:t ovat YK:n yleiskokouksen vuonna 2015 hyväksymä 17 tavoitteen kokonaisuus. Niiden tarkoituksena on kiinnittää huomiota globaaleihin ongelmiin, niiden juurisyihin ja rohkaista ratkaisemaan näitä haasteita. Tavoitteet ovat alun perin kirjoitettu valtiotason näkökulmasta, mutta monet yritykset ja sijoittajat ovat ottaneet tavoitteet myös omaa toimintaa ohjaaviksi tekijöiksi. SDG:t ja ratkaisukeskeiset liiketoimintamallit ovat osa Ilmarisen vastuullisuusarviointeja ja -tavoitteita. Koska tavoitteet ovat linkittyneitä toisiinsa, sopivien ratkaisujen kautta voidaan saada positiivista kehitystä useammankin tavoitteen osalta. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat monella tapaa ihmisoikeuskysymyksiä ja ihmisoikeuksiin liittyvissä tavoitteissa ratkaisuja löytyy ilmastonmuutoksen hillitsemisestä ja toiminnan sopeuttamisesta.

Etsimme aktiivisesti sijoituskohteiksemme yrityksiä, jotka edistävät liiketoiminnassaan kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista.

Olemme myös tunnistaneeet tavoitteen, jonka osalta suunnittelemme, kuinka saamme puhtaaseen veteen ja viemärointiin (SDG6) liittyviä tavoitteita paremmin osaksi sijoitustoimintaamme.

Vastuullisen sijoittamisen periaatteita ja näitä käytännön ohjeistuksia noudatetaan soveltuvin osin kaikissa omaisuuslajeissa (mm. listatut ja listaamattomat osakkeet, korkosijoitukset, kiinteistöt, rahastot ja sijoituslainat). Ilmarinen myöntää myös takaisinlainoja, joissa eläkeyhtiö lainaa työeläkemaksujen perusteella kertyneitä rahastoja asiakkailleen. Takaisinlainauksessa ei sovelleta vastuullisen sijoittamisen periaatteita, koska asiakkaalla on lakisääteinen oikeus takaisinlainaukseen. Omaisuuslajien erityispiirteitä on kuvattu tämän ohjeistuksen lopussa olevassa liitteessä.

¹ Sustainable Development Goal

1.1 KESKEISET VAATIMUKSET

1.1.1 Kansainvälisten normien noudattaminen

Aina ei kansallinen lainsäädäntö ole riittävän vahvaa vastuullisuuden näkökulmasta ja siksi vaadimme sijoituskohteiltamme myös kansainvälisten normien noudattamista. Odotamme sijoituskohteena olevien yritysten noudattavan YK:n Global Compact -aloitteen periaatteita ja niiden perustana olevia YK:n ihmisoikeuksia, ympäristöä ja korruptiota koskevia julistuksia sekä ILO:n työelämän peruseriaatteita ja oikeuksia koskevaa julistusta.

Tietojen saamiseksi mahdollisista normirikkomuksista käytämme oman analyysin ja selvityspyyntöjen lisäksi ulkopuolista palveluntarjoajaa, jonka datapankki on meillä käytössä ympäri vuoden. Tämän jatkuvan seurannan lisäksi palveluntarjoajamme käy arvopaperisijoituksemme läpi kaksi kertaa vuodessa ja raportoi havaitsemistaan normirikkomuksista ja niiden epäilyistä. Otamme tiedossamme olevat normirikkomukset huomioon uutta sijoitus päätöstä tehdessämme ja seuraamme säännöllisesti uusia rikkomusepäilyjä.

Mikäli yritys ei noudata kansainvälisiä normeja voimme joko poissulkea yrityksen tai aloittaa vaikuttamisprosessin. Vaikuttamisprosessit ovat kuvattuna kappaleessa "Aktiivinen omistajuus". Syyt poissulkemisille on luetteluna otsikon "Sijoituskohteiden poissulkeminen" alla.

1.1.2 Aktiivinen omistajuus/dialogi

**AKTIIVISEN OMISTAJUUDEN JA DIALOGIN KAUTTA MEILLÄ ON MAHDOLLI-
SUUS VAIKuttaa SIOITUSKOHEISIIMME JA TUODA ESIIN LIIKETOIMIN-
TAA EDISTÄVÄÄ VASTUULLISUUTTA TAI SITÄ HAITTAAVIA RISKITEKIJÖITÄ.
KESKUSTELEMME SIOITUSKOHEENAMME OLEVIEN YRITYS-TEN KANSSA
AKTIIVISESTI TAVOITTEENAMME EDISTÄÄ VASTUULLISUUTTA JA PUUTTUA
EPÄKOHTIIN.**

Aktiivinen omistajuus on kansainvälisten normien noudattamisen lisäksi toinen keskeinen vastuullisen sijoittamisen toimintaperiaatteemme. Dialogin kautta saamme tietoja sijoituskohteistamme ja potentiaalisista sijoituskohteistamme. Aktiivista omistajuutta voidaan toteuttaa eri tavoin esimerkiksi vaikuttamisprosessien, yritystapaamisten ja omistajaoikeuksien käytön kautta.

Vaikuttamisprosessit

Ilmarinen vaikuttaa ensisijaisesti yrityksiin, joissa sillä on suoria osake- tai korkosijoituksia tai muu vahva taloudellinen linkki. Pelkkä johdannaispositio ei yleensä riitä vaikuttamisprosessin aloittamiseksi. Vaikuttamista voidaan tehdä myös potentiaalisten sijoituskohteiden kanssa, mikäli vaikuttaminen katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

Vaikuttamisprosessin aloittaminen on pakollista, mikäli haluamme sijoittaa yhtiöön huolimatta vahvistetusta normirikkomuksesta. Lisäksi voimme vaikuttaa yrityksiin, joita epäillään normirikkomuksesta. Voimme myös tehdä vaikuttamista proaktiivisesti tai johonkin erityisteemaan liittyen. Tällaisessa tilanteessa yritystä ei välttämättä epäillä normirikkomuksesta, mutta sen toimintaan voi liittyä esimerkiksi jokin merkittävä vastuullisuushaaste. Vaikuttamista voidaan tehdä joko yksin tai yhteistyössä muiden sijoittajien tai sidosryhmien kanssa sekä käyttämällä erityisiä palveluntarjoajia.

Vaikuttamisprosessien toteuttamiseen on kolme päämallia:

1. Ilmarinen vaikuttaa yritykseen itse. Tällöin Ilmarinen laatii itse vaikuttamisprosessin agendan ja suunnitelmat sekä vastaa yhteydenpidosta yrityksen kanssa. Vaikuttamisprosessi tarkoittaa aktiivista vuoropuhelua, johon voi sisältyä tapaamisia, puheluita ja kirjeitä. Lisäksi Ilmarinen hankkii lisätietoa esimerkiksi lukemalla yrityksen julkaisemaa tai analyttikkomateriaalia. Ilmarisen omista vaikuttamisprosesseista agendan laatimisesta ja dokumentaatiosta vastaa Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen asiantuntija.
2. Ilmarinen vaikuttaa yritykseen osana pohjoismaista yhteistyötä Folksam, PFA:n ja KLP:n kanssa (Nordic Engagement Cooperation, myöhemmin NEC). Vaikuttamisprosessia koordinoi ja toteuttaa GES. Ilmarinen, Folksam, PFA ja KLP voivat olla mukaan tapaamisissa, puheluissa ja/tai kirjeissä tapauskohtaisesti ja sijoittajien rooli vaihtelee tapauksesta riippuen (esim. aktiivinen rooli agendan valmistelussa ja tapaamisen kuluksa tai passiivinen rooli kuuntelijana). Ilmarinen saa GESin asiantuntijoilta säännöllisiä päivityksiä vaikuttamisprosessien etenemisestä (n. 4 kertaa vuodessa). Vaikuttamisprosessien tavoitteet ja suunnitelma ovat pääsääntöisesti GESin hallinnoimia ja niissä huomioidaan sijoittajien tavoitteet. Dokumentaation ylläpidosta vastaa GES.
3. Palveluntarjoaja (esim. GES) vaikuttaa yritykseen Ilmarisen puolesta ja laatii vaikuttamisprosessin tavoitteet ja suunnitelman sekä toteuttaa aktiviteetit. Ilmarinen seuraa vaikuttamisen etenemistä ja voi lisäksi osallistua aktiviteetteihin (esim. kirjeet, puhelut, tapaamiset). Ilmarinen seuraa prosessia vähintään 1-2 kertaa vuodessa (esim. analyttikkopuhelut tai edellä mainitut vaikuttamisen aktiviteetit). Palveluntarjoaja laatii ja vastaa vaikuttamisprosessin agendasta ja dokumentaatiosta.

Näiden lisäksi voidaan tehdä vaikuttamista yhteistyössä muiden sijoittajien tai aloitteiden kautta osallistamalla erilaisiin kampanjoihin esimerkiksi lähettämällä kirjeitä tai tapaamisten avulla. Näitä ei lasketa raportoinnissa vaikuttamisprosesseiksi, ellei Ilmarisella ole aktiivista roolia vaikuttamisessa.

Vaikuttamisprosesseihin osallistuu Ilmariselta aina vähintään vastuullisen sijoittamisen asiantuntija.

Mikäli yrityksen toimintaan liittyy vahvistettu normirikkomus ja vaikuttamisprosessilla ei saada aikaan muutosta tai sen onnistuminen on erittäin epävarmaa Ilmarinen myy sijoituksensa kyseisessä yrityksessä ja poisulkee yrityksen sijoituskohteidensa joukosta. Päätöksen sijoituskohteen myynnistä tekee vastuullisen sijoittamisen johtoryhmä. Päätöstä tehdessä voidaan konsultoida myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Kaikkien vaikuttamisprosessien etenemisestä raportoidaan vuosittain vastuullisen sijoittamisen johtoryhmälle.

Puuttuminen yksittäisiin aiheisiin

Ilmarinen on edellä mainittujen lisäksi yhteydessä yrityksiin yksittäisissä vastuullisuuskysymyksissä, jotka voivat nousta esiin esimerkiksi yhtiökokouskutsujen pohjalta, kansalaisjärjestöjen esiin nostamina, median kautta tai olla muutoin kertaluonteisia yhteydenottoja. Näiden yhteydenottojen perusteella voidaan myös saada tietoa, jonka perusteella aloitetaan vaikuttamisprosessi.

Omistajaoikeuksien käyttö

Osa aktiivista omistajuutta ovat muun muassa yritysjohton tapaamiset, yritysvierailut, tarvittaessa keskustelut muiden osakkeenomistajien kanssa ja yhtiökokousaktiivisuus. Näistä kaikista on kerrottu yksityiskohtaisemmin ”Omistajaohjaus” -kappaleen yhteydessä.

1.1.3 Vastuullisuusanalyysin integrointi sijoituspäätöksiin

YRITYSTOIMINNAN YMPÄRISTÖ- JA SOSIAALISET VAIKUTUKSET SEKÄ HYVÄ HALLINTOTAPA VAIKUTTAVAT YRITYSTEN TUOTTOIHIN, KUSTANNUKSIIN JA MAINEESEEN. NE OVAT SITEN MER-KITYKSELLISIÄ MYÖS SJOITTAJAN TUOTTOJEN JA RISKIEN NÄKÖKULMASTA.

Meille on tärkeää, että sijoituspäätöksistä vastaavat henkilöt osallistuvat myös vastuullisuusnäkökulmien analysointiin osana salkunhoitoa. Vastuullisuusnäkökulmilla on mielestämme merkittävää taloudellista vaikutusta ja siten salkunhoitajilla on olennainen rooli kohdeyritysten riskien ja mahdollisuuksien arvioinnissa myös vastuullisuuden osalta. Salkunhoitajiemme tukena ja toiminnan kehittäjinä toimii vastuullisen sijoittamisen asiantuntijoita. Heidän tehtävänä on muun muassa huolehtia koulutuksesta, kehittämisestä, työkalujen tarpeen mukaisuudesta, vastuullisuusaiheiden muutosten seuraamisesta sekä toimia Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen johtoryhmän asiantuntijajäsenenä.

Yritystoiminnan ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset sekä hallintotapa vaikuttavat yritysten tuottoihin, kustannuksiin ja maineeseen. Ne ovat siten merkityksellisiä myös sijoittajan tuottojen ja riskien näkökulmasta. Ilmarinen vaikuttaa yrityksiin rahoittajana erityisesti silloin, kun teemme päätöksiä osakeantiin tai joukkovelkakirjaemissioon osallistumisesta.

Käytettävät työkalut

Vastuullisuuden analysoinnissa käytämme sisäisten resurssien lisäksi myös ulkoisia resursseja tarpeen mukaan. Hankinnoissa noudatetaan Ilmarisen hankintapolitiikkaa. Eri työkaluja voidaan käyttää eri omaisuusluokissa, mutta toisaalta osakesijoituksiin suunniteltua vastuullisuusindeksiä voidaan hyödyntää myös muissa omaisuusluokissa, erityisesti yrityslainoissa.

Vastuullisuusluokitukset

Vastuullisuusanalyysin integroimiseksi sijoitustoimintaan Ilmarisella on käytössä vastuullisen sijoittamisen luokitukset. Luokitusten perustana on yhdistelmä kolmansien osapuolien tuottamista vastuullisuusluokituksista, joita mukautamme sisäisellä ja ulkoisista lähteistä saatavalla analyysillä ja johtopäätöksillä. Vastuullisuusluokitusten perustana oleva analyysi sisältää laajasti yritystoiminnan vastuullisuuteen liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia sekä yritystoiminnan jo toteutuneita vastuullisuuden epäkohtia ja normirikkomuksia. Huonoimpia luokituksia saaneisiin yrityksiin sijoittaminen vaatii aina erillisen luvan, joka voidaan myöntää ainoastaan tarkemman arvioinnin perusteella.

Jos yrityksestä ei ole saatavissa ulkopuolisen tahon analyysiä, nousee Ilmarisen omien kysymysten ja analyysin merkitys vastuullisuutta arvioitaessa. Listaamattomien yritysten raportointi on pörssiyritysten raportointia rajallisempaa. Siksi listaamattomia yrityksiä arvioitaessa korostuvat Ilmarisen esittämät kysymykset. Olemme määritelleet toimialakohtaiset vastuullisuuskysymykset niille yrityksille, joiden liiketoimintaan liittyy korkea vastuullisuusriski. Selvityksen laajuus voi vaihdella ottaen huomioon kyseessä olevan sijoitusmahdollisuuden kokoluokka, toimiala ja riskit.

Vertailuindeksit

Käytämme osakevalinnassamme laajasti vastuullisia vertailuindeksejä, eli ESG-indeksejä: ne kattavat noin puolet listattujen osakkeiden salkusta. Salkunhoitajat vertaavat osakevalintojaan indekseihin, joihin sisältyvät toimialojen ja maantieteellisten alueiden vastuullisimmat yritykset. ESG-indeksistä on sijoituskohteiden joukosta poistettu heikoimmin luokitellut yritykset. Indeksien ulkopuolisiin yrityksiin on mahdollista sijoittaa, silloin vastuullisuusluokitusten painoarvo arvioinnissa nousee.

Vastuullisuusanalyysit, temaattiset analyysit ja sisäiset resurssit

Vastuullisuusluokitusten ja -indeksien lisäksi salkunhoitajilla on käytössä muun muassa erilaisia analyyseja ja tutkimuksia. Salkunhoitajien apuna vastuullisuuden arvioinneissa toimii myös vastuullisen sijoittamisen tiimi. Tiimin tarkoituksena on huolehtia vastuullisen sijoittamisen periaatteiden ja ohjeistuksien käytännön toteutuksesta, oikeiden työkalujen valinnasta, raportoinnista ja toiminnan kehittämisestä. Heikon vastuullisuusluokituksen saaneeseen yhtiöön voidaan sijoittaa ainoastaan tarkemman selvitystyön jälkeen. Selvitystyöstä vastaa vastuullisen sijoittamisen asiantuntijat ja se tehdään yhteistyössä salkunhoitajien kanssa. Vastuullisen sijoittamisen päällikkö voi tehdä päätöksen sijoituspäätöksen myöntämisestä tai kieltämisestä, kuitenkin vastuullisen sijoittamisen johtoryhmällä on viime kädessä vastuu vastuullisen sijoittamisen periaatteiden käytännön tulkinnasta.

Sijoituskohteiden raportointi

Sijoituspäätösten tekemiseksi on sijoittajan saatava riittävästi tietoa kohdeyrityksen toiminnasta ja vaikutuksista. Pidämme tärkeänä, että kohdeyhtiöt raportoivat avoimesti, säännöllisesti ja monipuolisesti toiminnastaan myös vastuullisuuden osalta. Kannustamme yhtiöitä raportoimaan liiketoimintansa kannalta merkityksellisistä ja yhteiskunnallisilta vaikutuksiltaan tärkeistä vastuullisuustekijöistä. Edistämme yhtiöiden ympäristöraportointia muun muassa sidosryhmädialogien kautta ja vaikutamme erityisesti CDP:n kautta (entinen Carbon Disclosure Project) ilmasto-, vesi- ja metsäraportointiin lisäämiseksi. TCFD (Task force on Climate-related Financial Disclosure) on kasvanut muutamassa vuodessa merkittäväksi vaihtoehdoksi ilmatoriskeitä ja -mahdollisuuksista raportoimisessa. Erilaisia raportointikehikkoja on olemassa, joista jokainen yhtiö voi valita sen itselleen parhaiten toimivan version. Ilmarisen näkökulmasta on tärkeää saada sijoittajalle relevanttia, oikea-aikaista, vertailukelpoista ja luotettavaa informaatiota sijoituskohteistamme. Olennaista ei ole informaation määrä vaan sen merkittävyys sijoittajan näkökulmasta.

Sijoituskohteiden poissulkeminen

Olemme aktiivisesti päättäneet poissulkea sijoituskohteistamme yrityksiä alla olevista syistä:

- Yritykset, jotka valmistavat ns. kiistanalaisia aseita. Kiistanalaisiin aseisiin luetaan henkilömiinat, rypäleaset ja ydinaset. Kiistanalaisen aseiden valmistajalla tarkoitetaan tässä sellaista yritystä, jonka osallisuus kiistanalaisten aseiden valmistusprosessista on keskeinen ja yrityksen valmistamalle osalle ei ole kaksoiskäyttötarkoitusta.
- Yritykset, jotka ovat rikkoneet vakavasti ja systemaattisesti kansainvälisiä normeja, jotka liittyvät YK:n Global Compactiin (ihmisoikeudet, työelämän oikeudet, korruption vastaisuus, ympäristö) ja siinä viitattuihin normeihin, jotka ovat YK:n ihmisoikeuksien julistus, ILO:n työelämän perusperiaatteet ja -oikeudet, Rion julistus (kestävästä kehityksestä) ja korruption vastainen YK:n yleissopimus. Global Compactin normien lisäksi sijoituskohteiden poissulkemisessa huomioidaan mm. YK:n lasten oikeuksien sopimus sekä OECD:n ohjeet monikansallisille yrityksille siltä osin, kun ne liittyvät Global Compactin aiheisiin.
- Yritykset, joihin liittyy epäilty normirikkomus, jota Ilmarinen pitää erityisen vakavana.
- Yritykset, jotka valmistavat tupakkatuotteita ja saavat liikevaihdostaan vähintään 50 % tupakkatuotteista. Tupakkatuotteiden valmistuksella tarkoitetaan tupakan viljelyä ja lopputuotteiden (tupakka) valmistusta. Sen sijaan tupakkatuotteilla ei tarkoiteta tupakkaan liittyviä tuotteita kuten filtreitä tai makuja eikä tupakkatuotteiden myyntiä. Poissuljettavat yritykset määritellään toimialaluokituksen perusteella.
- Yritykset, joilla energiantuottamiseen käytettävän kivihiilen osuus on vähintään 30 % liikevaihdosta tai energiantuotannosta silloin, kun yrityksen liikevaihdosta vähintään 30 % tulee energiantuotannosta ja yrityksellä ei ole uskottavaa suunnitelmaa kivihiilen käytön vähentämiseksi tulevaisuudessa.

Poissulkemiset koskevat kaikkia suoria osake- ja korkosijoituksiamme. Rahastosijoitusten osalta kysymme varainhoitajilta heidän toimintatavoistaan koskien yllä olevia toimialoja ja normirikkomuksia. Käytämme mahdollisuuksien mukaan tiedossamme olevia normirikkomuksia osana varainhoitajakeskusteluja ja kannustamme varainhoitajia nostamaan vastuullisuuskysymyksiä esille. Tavoitteenamme on, että sijoituskohteenamme olevat pääoma- ja velkapääomarahastot eivät sijoittaisi niihin toimialoihin, joihin emme sijoita suorissa listatuissa sijoituksissamme. Pyrimme jo rahastosopimusta tehdessä määrittelemään tiettyjen toimialojen sijoituskohteet poissuljetuiksi. ETF:ien osalta pyrimme sijoittamaan ESG-painotteisiin ETF:iin, mikäli sellainen on tarjolla ja on kilpailukykyisesti hinnoiteltu. Tuotteen passivisuudesta johtuen emme voi sulkea pois yksittäisiä yrityksiä.

1.2 Raportointi

Avoimuus on yksi Ilmarisen arvoista ja se koskee myös raportointia sijoitustoiminnastamme. Raportoimme sijoitustoiminnastamme laajasti tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä sekä osavuosisiraporteissa kolme kertaa vuodessa.

Lakisääteisen raportoinnin lisäksi olemme sitoutuneet raportoimaan sijoitustoimintamme vastuullisuudesta esimerkiksi PRI:n (*Principles for Responsible Investment*) raportointikehikon mukaisesti. Englanninkieliset raportit ovat saatavilla Ilmarisen verkkosivuilla.

Vuotta 2017 koskevat raportit:

- https://www.ilmarinen.fi/siteassets/liitepankki/ilmarinen/sijoitukset/vastuullinen-sijoittaminen/public_transparency_report_ilmarinen-mutual-pension-insurance-company_2018.pdf
- https://www.ilmarinen.fi/siteassets/liitepankki/ilmarinen/taloudellisia-tietoja/vuosikertomus/yritysvastuuraportti-2017_final.pdf

Tämän lisäksi pyrimme toimittamaan tietoja eri sidosryhmien kyselyihin ja vertailuihin mahdollisuuksien mukaan. Laajempia kyselyitä ja selvityksiä ovat tehneet muun muassa ilmastojärjestö AODP ja WWF.

2 YMPÄRISTÖPERIAATTEIDEN KÄYTÄNNÖN OHJEISTUS

Ympäristöperiaatteiden käytännön ohjeistuksesta vastaa Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen johtoryhmä. Ohjeistus määrittelee, miten Ilmarisen hallituksen hyväksymät ympäristöperiaatteet huomioidaan sijoitustoiminnassa. Sekä periaatteet että niihin liittyvä ohjeistus ovat keskeinen osa Ilmarisen sijoitustoimintaa.

Ympäristöllä on keskeinen rooli meidän kaikkien terveyden ja hyvinvointiin. Siksi on luonnollista, että ympäristö on yksi vastuullisuustyömme keskeisistä teemoista. Ympäristöllä tarkoitetaan sijoitustoimintamme osalta sekä rakennettua ympäristöä, kulttuuriympäristöä että luonnonvaraista ympäristöä.

2.1 Raportointi ja sijoittaja-aloitteet

2.1.1 Montreal Pledge, TCFD ja Climate 100+

Olemme mukana monessa ympäristöön liittyvässä raportointi- ja sijoittaja-aloitteessa tai tutkimme mahdollisuuksiamme raportoida aloitteiden mukaisesti. Näitä aloitteita ovat muun muassa Montreal Pledge, TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosure) ja Climate 100+.

Montreal Pledgen mukaan olemme sitoutuneet raportoimaan arvopaperisalkkumme hiilijalanjäljen vuosittain. Laskennassa käytämme ulkoista palveluntarjoajaa, jotta saamme parhaan mahdollisen arvion salkkumme hiili-intensiteetistä. Tiedostamme laskentaan liittyvät haasteet datan saatavuuden ja metodologioiden suhteen. Hiilijalanjälki on taaksepäin katsova luku ja siksi on tärkeää myös selvittää oman sijoitussalkun ilmatoriskejä ja -mahdollisuuksia enemmän eteenpäin katsovalla tavalla. TCFD sisältääkin suosituksia ilmatoriskejä ja -mahdollisuuksista raportoimiseen ja siksi olemme omassa raportoinnissamme ottaneet TCFD:n huomioon mahdollisuuksien mukaan.

Pelkkä poissulkeminen ei vielä ratkaise kasvihuonekaasuihin liittyviä päästöongelmia, vaan tarvitaan myös päästöleikkauksia ja toiminnan tehostamista sijoituskohteiltamme. Vaikuttaminen joko yksin tai yhteistyössä muiden sijoittajien kanssa on hyvä keino tuoda esille myös päästöihin liittyviä riskejä sijoittajan näkökulmasta. Climate 100+ on viisivuotinen sijoittajien aloite, jossa sijoittajat yhteistyössä ovat yhteydessä maailman 100 suurimpaan kasvihuonekaasupäästöjä emittoiviin yhtiöihin. Ilmarinen on mukana tässä yli 300 sijoittajan yhteishankkeessa.

2.2 Ilmastoperiaatteisiin liittyvät tavoitteet

Sitoudumme seuraaviin toimenpiteisiin ilmastoperiaatteidemme mukaisesti:

1. Etsimme aktiivisesti sijoituskohteita, jotka hyötyvät ilmastonmuutoksen tuomista liiketoimintamahdollisuuksista täyttäen myös sijoitusten taloudelliset kriteerit.

Lähtötilanteessa vuonna 2016 6,0 % suorien listattujen osakesijoitustemme vuosiliiketoimintavaihdosta tulee liiketoiminnasta, joka liittyy kestävä kehityksen ratkaisuihin. Tämä on 1,0 %-yksikköä (22,4 %) enemmän kuin vertailuindeksillämme. Ilmastonmuutoksen ratkaisuihin (vaihtoehtoinen energia, energiatehokkuus ja vihreä rakentaminen) liittyy suoraan 2,9 % suorien listattujen osakesijoitustemme vuosiliiketoimintavaihdosta, mikä on n. 0,6 %-yksikköä (31,8 %) enemmän kuin vertailuindeksillämme. Identifioimme ja valitsemme houkuttelevia sijoituskohteita, joissa ilmastonmuutoksen torjunnan tarjoamat liiketoimintamahdollisuudet yhdistyvät taloudellisesti kannattavaan liiketoimintaan. Tavoitteenamme on

vuoden 2020 loppuun mennessä kaksinkertaistaa kestävä kehityksen ratkaisuihin keskittynyt liikevaihto osakesalkustamme 12 %:iin sillä edellytyksellä, että sijoituskohteet täyttävät myös taloudelliset kriteerit.

Tavoitteenamme on kasvattaa sijoituksiamme green bondeihin eli ympäristöystävällisiin tarkoituksiin käytettäviin yrityslainoihin. Määrittelemme green bondeiksi yritysainat, jotka ovat green bond principles -periaatteiden mukaisia ja joille on puolueettoman tahon hyväksyvä lausunto (second opinion).

2. Sijoittaessamme sähköyhtiöihin huomiomme myös uusiutuvan energian osuuden sähkön-
tuotannosta osana kokonaisvaltaista taloudellista analyysiä.

Lähtötilanteessa vuonna 2016 suorissa osakesijoituksissamme olevien sähköyhtiöiden tuottamasta energiasta uusiutuvan energian osuus oli **21,5 %** ja kivihillen osuus **11,0 %**. Yrityslainoissamme vastaavat luvut olivat **16,0 %** ja **34,7 %**. Tavoitteenamme on kasvattaa listatuissa sijoituksissamme osuutta sellaisissa yrityksissä, jotka hyötyvät liiketoiminnassaan uusiutuvan energian tuomista mahdollisuuksista.

3. Kannustamme omistamiamme yrityksiä raportoimaan hiilijalanjäljestään.

Lähtötilanteessa vuonna 2016 83 % listatuista osake- ja 87 % yritysainasijoituksistamme kohdistuu yrityksiin, jotka raportoivat kattavasti kasvihuonekaasupäästöistään (laskettu sijoitetun pääoman perusteella). Edistämme vuorovaikutuksessamme sitä, että keskeiset sijoituskohteemme raportoisivat hiilijalanjäljestään.

4. Käymme aktiivista keskustelua sijoituskohteidemme ja varainhoitajiemme kanssa vähentääksemme sijoitustemme ilmastoriskejä.

Vertailuvuoden 2015 aikana kävimme vuoropuhelua **73** yhtiön (**17 %** suoran listatun osakesalkun yhtiöistä) kanssa ympäristö- tai sosiaalisista kysymyksistä, yhtenä keskeisenä teemana ilmastovaikutukset. Tavoitteenamme on edistää siirtymistä matalahiiliseen talouteen ja hallita paremmin sijoituksiimme liittyviä ilmastoriskejä.

5. Tarkastelemme osana kokonaisvaltaista riskienarviointia säännöllisesti, ovatko listatut osakesijoituksemme linjassa sen kanssa, että ilmastonmuutos rajoitetaan kahteen asteeseen

Lähtötilanteessa vuonna 2016 sijoituksemme sähköyhtiöihin ja fossiilisten polttoaineiden valmistajiin olivat linjassa kahden asteen skenaarion kanssa tarkastelujaksolla 2015-2020, mutta autoyhtiöt eivät olleet. Autoteollisuuden osalta haaste koskee tällä hetkellä kaikkia suuria globaaleja autonvalmistajia. Analyysi on tällä hetkellä kattavaa näiden kolmen toimialan osalta. Muiden osalta seuraamme aktiivisesti uusien analyysien tarjontaa. Pitkän aikavälin tavoitteemme on, että sijoitukset olisivat linjassa kahden asteen skenaarion kanssa.

6. Vähennämme kiinteistösijoitustemme kasvihuonekaasupäästöjä

Lähtötilanteessa vuonna 2016 kotimaisten suorien kiinteistösijoitustemme hiilijalanjälki oli 36kg CO₂e neliometriä kohden², sisältäen kasvihuonekaasupäästöt, jotka muodostuvat kiinteistökannan energiankulutuksesta (sähkön, lämmön, veden sekä mahdollisen kaukojäähdytyksen kulutus). Tavoitteenamme on pienentää kiinteistökantamme hiilijalanjälkeä

² Hiilijalanjäljen laskennassa on käytetty päästökertoimena sähkön osalta Tilastokeskuksen raportoimaa koko Suomen sähköntuotannon päästökertoimen keskiarvoa 180 kgCO₂e/MWh edeltävältä kolmelta vuodelta (2012-2014). Kaukolämmöntuotannon päästökertoimena on käytetty kiinteistön sijaintipaikkakunnan keskiarvoa kolmelta edeltävältä raportoidulta vuodelta (2013-2015), joka vaihtelee 61-300 kgCO₂e/MWh välillä. Kaukojäähdytystä tarkasteltiin ainoastaan Helsingissä, jossa päästökertoimena käytettiin 65 kgCO₂e/MWh, joka on keskiarvo Helen Oy:n ilmoittamista päästökertoimista 2014-2015.

10 prosenttia vuoteen 2020 mennessä vuoden 2016 tasosta ja 20 prosenttia vuoteen 2025 mennessä.

Hiilijalanjälkemme pienentämisessä hyödynnämme muun muassa energiansäästötoimenpiteitä ja uusiutuvaa energiaa. Ilmarinen liittyy kiinteistöalan energiatehokkuussopimukseen kaudelle 2017-2025 ja asettaa koko kauden säästötavoitteeksi 10,5 prosentin ja vuoden 2020 välitavoitteeksi 7 prosentin energiasäästön vuoden 2014 tasosta. Käytämme geotermistä energiaa useissa kiinteistökohteissamme ja vuoden 2016 aikana otimme ensimmäisessä kohteessamme käyttöön aurinkoenergian.

Toteutamme kaikkien uudisrakennustemme osalta elinkaarenaikaisen hiilijalanjäljen selvityksen, minkä perusteella kehitämme suunnitteluratkaisujamme myös tuleviin kohteisiin.

7. **Selvitämme vuosittain suorien listattujen osake- ja yritysainasijoitustemme hiilijalanjäljen ja käytämme sitä riskienarviointiin yritysten ja toimialojen välillä.**

Lähtötilanteessa vuonna 2016 suoran osakesalkun hiilijalanjälki suhteessa sijoitusten liikevaihtoon oli 353,8 CO₂e tonnia/1 miljoona euroa, 24 % pienempi kuin vertailuindeksillä. Korkosalkun hiilijalanjälki oli puolestaan 414,3 CO₂e tonnia/1 miljoona euroa. Pitkän aikavälin tavoitteenamme on vähentää sijoitustemme hiilijalanjälkeä siltä osin kuin se on linjassa ilmatoriskien hallinnan kanssa ja tukee sijoituksille asettamiemme taloudellisten tavoitteiden saavuttamista.

8. **Aiomme kasvattaa metsäsijoituksiamme huomioiden asettamamme tuottotavoitteet**

Lähtötilanteessa vuonna 2015 Ilmarisella oli suoria metsäomistuksia Tornatorin, the Forest Companyn, Finsilvan ja metsärahastojen kautta yhteensä 129 000 hehtaaria. Metsien kasvun sitoman hiilen positiivinen vaikutus vuonna 2015 oli 453 821 tCO₂³. Tämä metsäsijoitustemme positiivinen vaikutus ilmastoon vastaa n. 20 % osake-, n. 25 % yritys- tai selkeästi yli 100 % kiinteistösijoitustemme negatiivisesta hiilijalanjäljestä⁴. Osana tuottavaa sijoitustoimintaa tavoitteenamme on mahdollisuuksien mukaan lisätä metsäsijoitustemme määrää ja siten samalla kasvattaa positiivista vaikutusta ilmastoon.

Raportoimme kehityksestämme näiden tavoitteiden suhteen vuosittain yritysraportissamme.

Lähteet:

IPCC Climate Change 2014

- https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/syr/SYR_AR5_FINAL_full_wcover.pdf

³ Metsäsijoitusten hiilinieluvaihtokapasiteetin laskennassa metsän kokonaiskasvusta vähennettiin se pieni osuus hakatusta puusta, joka poistettiin polttopuuksi ja jonka ei siten enää odoteta sitovan hiiltä vuoden 2015 jälkeen.

⁴ Metsäsijoitustemme sitomaa hiiltä on verrattu muiden omaisuuslajien absoluuttisiin hiilijalanjälkiin, jotka olivat 2 235 360 tCO₂e suorille osakkeille, 1 787 311 tCO₂e yritysainoille ja 24700 tCO₂e kiinteistöille.

3 IHMISOIKEUSPERIAATTEIDEN KÄYTÄNNÖN OHJEISTUS

Ihmisoikeudet ja niiden noudattaminen ovat olennainen osa koko Ilmarisen toimintaa ja siten on luonnollista, että ne näkyvät myös sijoitustoiminnassa. Perusoletuksena ja vähimmäisvaatimuksena on, että sijoituskohteemme noudattavat ihmisoikeuksien ja lasten oikeuksien lisäksi myös olennaisia työelämän oikeuksia.

Ihmisoikeusperiaatteiden käytännön ohjeistuksesta vastaa Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen johtoryhmä. Ohjeistus määrittelee, miten Ilmarisen hallituksen hyväksymät ihmisoikeusperiaatteet huomioidaan sijoitustoiminnassa. Sekä periaatteet että niihin liittyvä ohjeistus ovat keskeinen osa Ilmarisen sijoitustoimintaa.

3.1 Tavoitteet

Ympäristöperiaatteista poiketen ihmisoikeusperiaatteille ei ole asetettu tarkkoja numeerisia tavoitteita tai tiukkaa. Ihmisoikeuksiin linkittyy kuitenkin tavoite lisätä kestävä kehityksen tavoitteisiin (SDG) liittyviä sijoituksia. SDG:ssä on ihmisoikeuksiin ja perusturvaan liittyviä tavoitteita esimerkiksi terveydenhuollon, ruoan saatavuuden, asumisen ja työn teon osalta.

3.2 Vaatimukset

Ilmarisen ihmisoikeusperiaatteet ovat määritelleet niitä kansainvälisiä sopimuksia ja normeja, joiden noudattamista vaaditaan sijoituskohteiltamme. Näitä sopimuksia ovat:

- YK:n Global Compactin periaatteet,
- YK:n yritykset ja ihmisoikeudet -periaatteet,
- ILO:n peruskonventiot
- OECD:n ohjeet monikansallisille yrityksille
- Lasten oikeuksien sopimus

Näiden ihmisoikeusnormien noudattamista seurataan samalla tavalla kuin muidenkin normien. Lisäksi kannustamme yrityksiä huomioimaan lasten oikeuksia laajasti esimerkiksi ”Lasten oikeudet ja liiketoimintaperiaatteet” -suositusten kautta. Meille on tärkeää, että yritykset raportoivat riittävän laajasti liiketoimintansa vaikutuksista paikalliseen väestöön, työntekijöihin, kuluttajiin ja tärkeisiin sidosryhmiin liittyen. Alihankintaketjut voivat muodostaa merkittävän osan yritysten liiketoiminnasta ja siten yritysten vastuulle kuuluu myös alihankintaketjun vastuullisuus.

Sijoituskohteiden poissulkemisen sijaan suosimme vaikuttamisprosesseja, jotta vastuullisuuden huomioiminen paranee kohdeyrityksissä. Näin toimien kannamme omistajavastuun ja yleensä toiminnan muutokset sekä epäkohtien korjaaminen on kaikkien osapuolien etu. Irtaudumme omistuksesta niissä tilanteissa, joissa vaikuttamisprosessi ei tuota toivottua lopputulosta tai sen onnistuminen on erittäin epävarmaa.

Osallistumme mielellämme yhteiskunnalliseen keskusteluun ihmisoikeuksista ja olemme mukana erilaisissa tilaisuuksissa puhumassa vastuullisesta sijoittamisesta myös ihmisoikeusnäkökulmasta.

4 OMISTAJAOHJAUKSEN PERIAATTEIDEN KÄYTÄNNÖN OHJEISTUS

Omistajaohjauksen periaatteiden käytännön ohjeistuksesta vastaa Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen johtoryhmä. Ohjeistus määrittelee, miten Ilmarisen hallituksen hyväksymät omistajaohjauksen periaatteet huomioidaan sijoitustoiminnassa. Sekä periaatteet että niihin liittyvä ohjeistus ovat keskeinen osa Ilmarisen sijoitustoimintaa.

Omistajaohjaus on keskeinen osa Ilmarisen sijoitustoimintaa. Olemme aktiivinen omistaja ja vaikutamme eri tavoin omistamiimme yhtiöihin. Aktiivisen omistajaohjauksen painopiste on kotimaisessa omistajuudessa ja suorassa vaikuttamisessa, jota toteutamme muun muassa toimimalla nimitystoimikunnissa, äänestämällä yhtiökokouksissa ja säännöllisellä yhteydenpidolla yritysten johtoon.

4.1.1 Yhtiökokoukset: kokouskutsu, osallistuminen ja äänioikeuden käyttö

Ilmarinen osallistuu niiden yhtiöiden varsinaisiin ja ylimääräisiin yhtiökokouksiin, joissa olemme merkittävä omistaja tai joissa osallistuminen on muusta syystä tarkoituksenmukaista esimerkiksi esityslistalla olevan teeman vuoksi.

Osallistumme pääsääntöisesti omistamiemme Suomessa listattujen yhtiöiden yhtiökokouksiin vähintään niiden yhtiöiden osalta, joissa omistuksemme on euromääräisesti merkittävä Suomi-osakesalkun näkökulmasta tai kuulumme 10 suurimman omistajan joukkoon. Ulkomaisten yhtiöiden osalta äänestämme lähtökohtaisesti niiden yhtiöiden yhtiökokouksissa, joissa meillä on merkittävä osakeomistus. Lisäksi voimme äänestää muissa ulkomaisissa yhtiökokouksissa, jos niihin liittyy jokin merkittävä asiakas, kuten vastuullisuusasioihin liittyvä osakkeenomistajien ehdotus, jonka läpimenoon haluamme vaikuttaa tai jokin tärkeä hyvän hallinnon näkökulma, joka käsitellään yhtiökokouksessa. Ulkomaisissa yhtiökokouksissa äänestämme ensisijaisesti nettiäänestyksen kautta.

Ilmarisen edustaja voi yhtiöiden pyynnöstä toimia yhtiökokouksissa eri rooleissa, kuten äänenlaskun valvojana tai pöytäkirjantarkastajana. Ilmarinen voi myös tehdä ehdotuksia yhtiökokoukselle. Ilmarisen edustajalla on kokouksessa oikeus kysyä tarkempia tietoja seikoista, jotka voivat vaikuttaa kokouksessa käsiteltävien asioiden arviointiin (osakkeenomistajan kyselyoikeus).

Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen asiantuntijat vastaavat yhtiökokousten esityslistojen analysoinnista ja voivat käyttää apunaan ulkopuolisten tahojen tuottamaa dataa. Jotta analyysin tekeminen hyvissä ajoin ennen yhtiökokousta on mahdollista, pidämme tärkeänä, että yhtiökokouskutsussa ja sen liitteissä on perustelut ja riittävästi tietoja äänestyspäätöksen tueksi.

Ilmarinen pyrkii osallistumaan yhtiökokouksiin paikan päällä erityisesti Suomessa, mutta kannustaa yhtiöitä sallimaan myös sähköisen äänestysmahdollisuuden.

Ilmarinen julkaisee internet-sivuillaan listattujen yritysten yhtiökokouksissa antamansa äännet. Tämä koskee niin kotimaisia kuin ulkomaisiakin äänestyksiä, sekä varsinaisia että ylimääräisiä yhtiökokouksia (vuodesta 2019 lähtien, aiemmin vain kotimaiset varsinaiset yhtiökokoukset).

Katso omistajaohjauksen periaatteemme osoitteesta:

- <http://www.ilmarinen.fi/ilmarinen/sijoitukset/omistajaohjaus/>

4.1.2 Pääomarakenteen muutokset

Ilmarinen pitää tärkeänä, että hallitusten ehdottamat valtuutukset uusien osakkeiden antamisesta ovat tarkoituksenmukaiset yhtiön strategia ja elinkaari huomioon otettu.

Ilmarinen pitää tärkeänä, että hallitusten ehdottamat valtuutukset uusien osakkeiden antamisesta vastaavat lähtökohteisesti enintään 20:ntä prosenttia yhtiön liikkeeseen laskemien kaikkien osakkeiden lukumäärästä osakesarjakohtaisesti laskettuna. Pidämme tärkeänä, että, valtuutus on voimassa kerrallaan enintään 18 kuukautta. Poikkeukset ovat mahdollisia yrityksen kehitystilanteen ja liiketoiminnan asettamien tarpeiden perusteella.

4.1.3 Ilmarislaisten osallistuminen hallitustyöskentelyyn

Ilmarisen hallitus hyväksyy kaikki ilmarislaisten jäsenyydet pörssiyhtiöiden hallintoelimissä. Lisäksi hallitus hyväksyy toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten kaikki muut hallintoelinjäsenyydet Ilmarisen ulkopuolisissa yhteisöissä. Toimitusjohtaja hyväksyy muun henkilöstön osalta kaikki työhön liittyvät muut kuin pörssiyhtiöiden hallintoelinjäsenyydet.

Ilmarislaisten osallistumisesta hallitustyöskentelyyn on laadittu hallituksen hyväksymä hallintoelinjäsenyydet ja sivutoimet -ohje. Listaamattomien yhtiöiden omistajana olemme tapauskohtaisesti mukana kohdeyhtiöiden hallituksissa ja vaikutamme myös sitä kautta kohdeyhtiöiden vastuullisuuteen ja sen kehittämiseen.

- https://www.ilmarinen.fi/siteassets/liitepankki/ilmarinen/sijoitukset/omistajapolitiikka/hallintoelinjasenyydet-ja-sivutoimet_su.pdf
- <http://www.ilmarinen.fi/ilmarinen/hallinto-ja-organisaatio/luottamustehtavat/>

4.1.4 Osallistuminen ja vaikuttaminen hallituksen jäsenten nimitysprosessiin

Ilmarinen osallistuu aktiivisesti hallituksen jäsenten valintaan nimitysprosessin kautta. Ilmarinen edistää omistamiensa yritysten ammattitaitoista hallintoa ja johtamista.

Ilmarisen edustajina listayhtiöiden nimitystoimikunnissa toimivat pääsääntöisesti toimitusjohtaja, sijoitusjohtaja tai muu sijoituslinjan asiantuntija. Otamme pääsääntöisesti vastaan kaikki omistusosuuden perusteella kuuluvat nimitystoimikuntapaikat. Osallistumalla aktiivisesti hallituksen jäsenten valintaan nimitysprosessin kautta sekä keskustelemalla omistamiemme yritysten johdon kanssa pyrimme edistämään yritysten ammattitaitoista hallintoa ja johtamista.

4.1.5 Yhtiön hallituksen kokoonpano

Ilmarinen pitää tärkeänä hallitusten jäsenten valinnassa ammattitaitoa, kokemusta ja jäsenten toisiaan täydentävää osaamista. Hallituksen monimuotoisuus tukee yhtiön liiketoimintaa ja sen kehittämistä.

Hallituksella on merkittävä rooli yritysten pitkäaikaisessa menestymisessä ja siten hallituksen jäsenten valinta on olennainen osa omistajaohjausta. Hallituskokoonpanon suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota myös seuraajasuunnitteluun. Eri yhtiöillä on erilaiset tarpeet hallituksen kokoonpanon osalta, minkä takia hallituksessa tarvittavan osaamisen tarkka määrittely on haasteellista. Kuitenkin voidaan todeta, että yleisiä kriteerejä hallitusvalinnassa ovat muun muassa:

- Jäsenten relevantti ammatillinen osaaminen
- Jäsenten työkokemus ja toisiaan täydentävä osaaminen
- Riittävä tuntemus lainsäädännöstä, konserni- ja taloushallinnosta, johtamisesta, riskienhallinnasta, yhtiön toimialasta ja hallinnointikoodista sekä pörssin säännöistä.
- Kyvykyys yhteistyöhön ja tehokkaat sekä välittömät vuorovaikutustaidot
- Riittävä riippumattomuus sekä yhtiöstä että suurimmista osakkeenomistajista
- Yhtiön liiketoimintaa ja sen kehittämistä tukeva monimuotoisuus. Ilmarinen pitää tärkeänä, että hallituksen kokoonpanossa on otettu huomioon eri sukupuolet, erilaiset taustat ja ikäjakauma.
- Riittävästi aikaa hoitaa tehtävää.

4.1.6 Palkitseminen

Ilmarisen näkemyksen mukaan kilpailukykyinen palkitseminen on olennainen väline kyvykkään johdon palkkaamiseksi yhtiöön. Ilmarinen pitää tärkeänä, että sekä yrityksen toimiva johto että hallitus omistavat yhtiön osakkeita.

Pörssiyritysten osalta on olennaista erottaa toisistaan toimivan johdon ja henkilöstön sekä hallituksen palkitseminen toisistaan. Hallituksen jäsenten palkkiot kuuluvat osakkeenomistajien päätettäväksi. Pidämme

tärkeänä, että myös nimitys- ja palkitsemiseen liittyvät esitykset tuodaan esille hyvissä ajoin ennen yhtiökousta. Hallituksen palkkioiden osalta hyödynnämme tarpeen mukaan ulkopuolista tutkimusta hallituspalkkioiden tasosta ja tarkastelemme palkkioita tarkemmin, mikäli niihin on tulossa korotuksia. Olennaista on tutkia, miten hallituksen jäsenten palkkiot ovat linjassa verrattuna vastaavan kokoluokan verrokkeihin ja tehtävien vaativuuteen nähden. Palkkio voi muodostua vuosikorvauksesta, kokouspalkkioista tai näiden yhdistelmästä. Kokonaispalkkio on hyvä esitellä selkeästi ja kertoa mistä eri osioista kokonaispalkkio syntyy. Tarkastusvaliokunnan työmäärä on lisääntynyt merkittävästi viime vuosina ja siten on perusteltua maksaa varsinkin tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle korotettua palkkiota tehtävän vaativuuden perusteella.

Pidämme tärkeänä läpinäkyvyyttä palkkiojärjestelmissä.

4.1.7 Yhteydenpito yhtiöiden kanssa yhtiökokousten ulkopuolella

Ilmarinen käy keskustelua omistamiensa yhtiöiden johdon ja tarvittaessa hallituksen kanssa osana normaalia salkunhoitoa. Keskusteluissa käymme läpi yritysten liiketoimintaa ja taloudellista asemaa. Tavoitteena on myös edistää yritysten vastuullisuutta.

Ilmarisen salkunhoitajat tapaavat omistamiemme yhtiöiden johtoa säännöllisesti. Näissä keskusteluissa nostetaan esille myös liiketoiminnan vastuullisuuteen olennaisesti linkittyviä tekijöitä, erityisesti ihmisoikeuksia, työelämän oikeuksia, ympäristöä ja korruptiota koskevien normien noudattamista. Raportoimme vuosittain näiden tapaamisten lukumääriä osana muuta aiheeseen liittyvää raportointia.

4.1.8 Yhteydenpito muihin osakkeenomistajiin

Yhteydenpito muihin osakkeenomistajiin yksittäisen yhtiön osalta rajoittuu pääsääntöisesti nimitysvaliokuntatyöhön tai vaikuttamisprosesseihin.

Yksittäistapauksissa voimme keskustella myös muiden osakkeenomistajien kanssa yhtiökokousten, yritystaapaamisten, nimitysvaliokuntien tai vaikuttamisprosessien ulkopuolella. Huolehdimme osaltamme lainsäädännön noudattamisesta sisäpiiriasioissa ja markkinoiden tunnusteluissa.

Kotimaisten yritysten osalta vaikuttamista voidaan tehdä itsenäisesti, mutta erityisesti ulkomaisissa vaikuttamisprosesseissa on tehokasta toimia yhdessä muiden osakkeenomistajien kanssa. Vaikuttamisprosessit on kuvattu tarkemmin sivulla 6 kohdassa ”Vaikuttaminen”.

5 LIITTEET

Liite 1: Ilmastoperiaatteiden tiekartta 2016-2020

OSA-ALUE	LÄHTÖTILANNE	TAVOITE 2020	TOIMENPITEET
Kestävän kehityksen ratkaisuihin liittyvän liiketoiminnan osuus suorien listattujen osakesijoitusten vuosiliikevaihdosta	6,0 %	12,0%	Etsimme aktiivisesti sijoituskohteita, jotka hyötyvät ilmastonmuutoksen tuomista liiketoimintamahdollisuuksista täyttäen myös sijoitusten taloudelliset kriteerit.
Uusiutuvan energian osuus sijoituskohteina olevien sähköyhtiöiden sähköntuotannosta	Osakesijoituksissa 21,5% Yrityslainoissa 16,0 %	Kasvattaa nykyisestä	Painotamme sähköyhtiösijoituksissamme yrityksiä, jotka hyödyntävät uusiutuvaa energiaa. Annamme suoraan heikon vastuullisuusluokituksen yrityksille, joilla kivihiilen osuus on vähintään 30 % liikevaihdosta tai energiantuotannosta silloin, kun yrityksen liikevaihdosta vähintään 30 % tulee energiasta. Voimme sijoittaa näihin ainoastaan, jos yrityksellä on uskottava suunnitelma kivihiilen käytön vähentämiseksi tulevaisuudessa.
Sijoituskohteiden raportointi kasvihuonepäästöistä	83% listatuista osakesijoituksista ja 87% yritysainasijoituksista kohdistuu yrityksiin, jotka raportoivat kasvihuonepäästöistään	Säilyttää hyvä taso ja mahdollisesti kasvattaa sitä	Edistämme vuorovaikutuksessamme sitä, että keskeiset sijoituskohteemme raportoisivat hiilijalanjäljestään.
Sijoituskohteiden kanssa käyty vuoropuhelu ympäristö- tai sosiaalisista kysymyksistä	Vuonna 2015 vuoropuhelua 73 yhtiön kanssa (17% suoran listatun osakesalkun yhtiöistä)	Jatkaa aktiivista keskustelua ja vaikuttamista	Käymme aktiivista keskustelua sijoituskohteidemme ja varainhoitajiemme kanssa edistääksemme siirtymistä matalahiiliseen talouteen ja vähentääksemme sijoitustemme ilmastoriskejä.
Osakesijoitusten vertailu skenaarioon, jossa ilmaston lämpeneminen rajoitetaan korkeintaan kahteen asteen	Sähköyhtiöt ja fossiilisten polttoaineiden valmistajat linjassa kahden asteen skenaarion kanssa tarkastelujaksolla 2015-2020. Autoyhtiöt eivät.	Pitkän aikavälin tavoite, että kaikki sijoitukset linjassa kahden asteen skenaarion kanssa.	Tarkastelemme kehitystä osana kokonaisvaltaista riskienarviointia säännöllisesti. Analyysi on tällä hetkellä kattavaa kolmen toimialan osalta (sähkö, fossiiliset polttoaineet, autoteollisuus). Muiden osalta seuraamme aktiivisesti uusien analyysien tarjontaa.
Kiinteistösjoitusten kasvihuonekaasupäästöt sekä energiatehokkuus	Kiinteistösjoitusten hiilijalanjälki v. 2016 oli 36 kg CO ₂ e/m ²	10 % hiilijalanjäljen pienentäminen vuoden 2016 tasosta ja 20 % pienennys vuoteen 2025 7 % energiansäästö vuoden 2014 tasosta (10,5% energiansäästö vuonna 2025)	Käytämme geotermistä energiaa useissa kiinteistökohteissamme. Vuoden 2016 aikana otimme ensimmäisessä kohteessamme käyttöön aurinkoenergian ja selvitämme sen käyttöä myös muissa kohteissa. Liitymme kiinteistöalan energiatehokkuussopimukseen kaudelle 2017-2025. Energiatehokkuutta parannamme mm. investoimalla kehittyneisiin automaatio-, ilmanvaihto- ja valaistusjärjestelmiin sekä panostamalla järjestelmien tarkoituksenmukaiseen käyttöön. Toteutamme kaikkien uudisrakennustemme osalta elinkaarenaikaisen hiilijalanjäljen selvityksen, minkä perusteella kehitämme suunnitteluratkaisujamme myös tuleviin kohteisiin.

Osake- ja yrityslainasijoitusten hiilijalanjälki	Suoran osakesalkun hiilijalanjälki suhteessa liikevaihtoon v.2016 oli 353,8 CO ₂ e tonnia/1 miljoona euroa. Yrityslainasalkun hiilijalanjälki v. 2016 oli 414,3 CO ₂ e tonnia/EUR 1 milj.	Pitkän aikavälin tavoite vähentää sijoitusten hiilijalanjälkeä (Osakesalkun hiilijalanjälki pieneni vuodesta 2015 vuoteen 2016 jo 27%)	Selvitämme vuosittain suorien listattujen osake- ja yrityslainasijoitustemme hiilijalanjäljen ja käytämme sitä riskienarviointiin yritysten ja toimialojen välillä.
Metsäsijoitusten määrä	v. 2015 Ilmarisen metsäsijoitusten sitoma hiili eli hiilinieluvaikutus oli 453 821 tCO ₂	Kasvattaa nykyisestä	Osana tuottavaa sijoitustoimintaa tavoitteenamme on mahdollisuuksien mukaan lisätä metsäsijoitustemme määrää ja siten samalla kasvattaa sijoitustemme positiivista vaikutusta ilmastoon.

LIITE 2: Omaisuuslajikohtaiset erityispiirteet

Omaisuuslajikohtaisen lähestymistavan sijaan Ilmarisen vastuullista sijoittamista kuvataan ympäristö-, ihmis- oikeus ja omistajaohjauksen periaatteiden kautta. Tästä huolimatta tiedostamme, että eri omaisuuslajeihin kuuluu kuitenkin omaisuuslajikohtaisia erityispiirteitä. Näitä erityispiirteitä on mainittu tässä liitekappaleessa.

Kiinteistösijoitukset

Ilmarinen omistaa toimitila- ja asuinkiinteistöjä. Toimimme kiinteistöjen vuokranantajana, ylläpitäjänä ja rakennuttajana. Rakennusten ympäristövaikutukset ja rakennetun ympäristön suunnittelu ja käyttö ovat keskeisiä yhteiskunnan hyvinvoinnin näkökulmasta.

Kiinteistöjen omistaminen (vuokraus ja ylläpito)

Sijoitamme resurssitehokkaisiin ja käyttäjille terveellisiin ja turvallisiin rakennuksiin, jotka sijaitsevat hyvien kulkuyhteyksien päässä. Teemme tiivistä yhteistyötä vuokralaisten kanssa sijoituksen elinkaaren eri vaiheissa. Yhteistyön tavoitteena on asiakastyytyväisyyden parantaminen mm. saamalla tietoa mahdollisista muutostarpeista tilojen käyttöön. Tarjoamme toimitilavuokralaisillemme yhteistyötä ympäristöasioiden edistämiseksi esimerkiksi rahoittamalla energiatehokkaita ratkaisuja. Haemme lisäksi LEED-ympäristöluokituksia osalle olemassa olevia toimitilakiinteistöjämme.

Ylläpidon osalta yhteistyöllä voidaan torjua harmaata taloutta, minimoida rakennusten negatiivisia ympäristövaikutuksia ja parantaa energiatehokkuutta. Teemme suunnitelmallista ja ennakoivaa kiinteistöjohtamista, mikä tarkoittaa pitkäjänteistä ja rakennuksen elinkaaren pituista kiinteistön hoidon suunnittelua ja toteuttamista. Puutemme ongelmakohtiin ripeästi ja tunnemme vuokralaisemme ja kohteemme hyvin.

Ylläpidämme kiinteistökantaamme tavalla, joka säilyttää rakennusten arvon. Omistamme useita kaupunkikuvallisesti merkittäviä rakennuksia erityisesti Helsingin keskustassa ja otamme huomioon niiden ylläpidossa kulttuurisen vastuun. Kulttuurinen vastuu tarkoittaa meille korjaushankkeiden toteuttamista kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtonisesti laadukkaasti sekä elävä kaupunkikulttuuri huomioiden.

Rakennuttaminen

Edellytämme toimitilojen rakennuttamisessa vähintään LEED-kulta tai vastaavaa ympäristöluokitusta. Luokitus asettaa tiukat vaatimukset esimerkiksi rakennusmateriaalien valinnalle, energiatehokkuudelle, veden kulukselle, sisäilman laadulle ja rakennuksen sijainnille.

Lisäksi edellytämme palveluntuottajiltamme tilaajavastuun toteuttamista, harmaan talouden torjuntaa ja työturvallisuuden käytäntöjen omaksumista. Olemme mukana kehittämässä näitä käytäntöjä kiinteistö- ja rakennusosalalla esimerkiksi osallistumalla työryhmiin ja julkiseen keskusteluun.

Rahastosijoitukset

Ilmarisella on rahastosijoituksia osake-, yrityslaina-, pääoma-, infrastruktuuri-, metsä-, velkapääoma-, absoluuttisen tuoton ja kiinteistörahastoihin. Rahastosijoituksissa Ilmarisen omistus on välillinen eli sijoituksia hallinnoi ulkopuolinen varainhoitaja.

Osake- ja yrityslainarahastojen osalta periaatteita sovelletaan ainoastaan aktiivirahastoihin eli sellaisiin rahastoihin, jotka tekevät aktiivisia sijoituspäätöksiä. Periaatteet eivät siis koske indeksirahastoja, joissa ei oteta kantaa sijoituskohteena oleviin yrityksiin vastuullisuusnäkökulmasta, vaan tarkoituksena on saavuttaa markkinoiden keskimääräinen tuotto mahdollisimman matalilla kustannuksilla.

Varainhoitajan ja rahaston valinta

Sijoitusprosessivaiheessa on parhaat mahdollisuudet vaikuttaa rahaston toimintaperiaatteisiin, koska sijoituksen jälkeen keskeinen päätöksentekovalta rahastossa on rahastoyhtiöllä. Rahastojen valintavaiheessa arvioimme laajasti vastuullisen sijoittamisen toteutusta.

Minimivaatimuksena edellytämme varainhoitajilta rahastoja koskevia vastuullisen sijoittamisen periaatteita, vastuiden ja roolien selkeää määrittelyä, vastuullisuusanalyysin integrointia osaksi sijoituspäätöksiä sekä

raportointia sijoittajille. Varainhoitajalla ei tarvitse olla kaikkia edellä kuvattuja periaatteita käytössä rahastosopimusta tehtäessä, vaan varainhoitaja voi kehittää niitä yhteistyön aikana sopimuksen mukaisesti.

Lisäksi katsomme varainhoitajan eduksi, mikäli se on sitoutunut seuraamaan ja edistämään YK:n Global Compactin ja siihen liittyvien normien noudattamista rahastosijoitusten kohdeyrityksissä. Pidämme myönteisenä varainhoitajan sitoutumista kansainvälisiin vastuullista sijoittamista edistäviin aloitteisiin kuten PRI:hin (Principles for Responsible Investment) tai esimerkiksi omaisuuslajin vastaavaan omaan aloitteeseen tai ohjelmaan.

Varainhoitajan seuranta

Seuraamme vastuullisen sijoittamisen toteuttamista vuosittain varainhoitaja- tai rahastokohtaisesti joko rahastokyselyllä tai rahastomanagerikohtaisilla tapaamisilla. Seurannan tavoitteena on saada tietoja parhaista käytännöistä ja kehityskohteista. Näitä tietoja käymme läpi varainhoitajien kanssa esimerkiksi rahastotapaamisissa. Kannustamme varainhoitajia seuraamaan sijoituskohteiden vastuullisuuden kehitystä ja niiden vaikutuksia sekä raportoimaan varainhoitajien omista vastuullisuuskäytännöistä ja sijoituskohteiden vastuullisuudesta.

Osake- ja yrityslainarahastot

Hyödynnämme sijoituksissa osakerahastoihin ja yrityslainarahastoihin mahdollisuuksien mukaan Ilmarisella suorissa arvopaperisijoituksissa käytössä olevia vastuullisuusluokituksia. Emme velvoita varainhoitajia noudattamaan Ilmarisen luokituksia, mutta käytämme niitä tapauskohtaisesti keskustelujen pohjana.

Velkapääoma- ja yrityslainarahastot

Rahastot pystyvät vaikuttamaan sijoituskohteiden vastuullisuuteen parhaiten sijoituspäätöksen yhteydessä. Koska velkasijoittajalla ei ole äänivaltaa yhtiössä, vaikuttamismahdollisuudet jäävät osakesijoittajaa vähäisemmiksi.

Tavoitteenamme on, että sijoituskohteenamme olevat velkapääomarahastot eivät sijoittaisi niihin toimialoihin, joihin emme sijoita suorissa listatuissa sijoituksissamme. Pyrimme rahastosopimusta tehdessä määrittelemään tiettyjen toimialojen sijoituskohteet poissuljetuiksi.

Pääoma- ja infrarahastot, sisältäen rinnakkaissijoitukset

Pääomasijoituksemme koostuvat sijoituksista pääomarahastoihin sekä rinnakkaissijoituksista, joissa sijoitamme yksittäiseen kohdeyhtiöön rahasto-osuuden lisäksi myös suoraan. Myös rinnakkaissijoitusten osalta rahastoyhtiö hallinnoi sijoitusta. Rinnakkaissijoitusten osalta rahastomanagerin vastuullisuutta osana sijoitusprosessia pystytään arvioimaan hyvin sijoitusta analysoitaessa.

Pääomarahastojen erityispiirteenä on, että pääomasijoittaja pystyy omistajan roolissa vaikuttamaan yritystoimintaan ja kestäväen yrityskulttuurin rakentamiseen. Pääomasijoittaja pystyy merkittävän äänivaltansa kautta vaikuttamaan vastuullisuuden edistämiseen ja vähentämään yrityksen toimintaan liittyviä vastuullisuusriskejä ja hyötymään arvonluontimahdollisuuksista.

Tavoitteenamme on, että sijoituskohteenamme olevat pääoma- ja infrarahastot eivät sijoittaisi niihin toimialoihin, joihin emme sijoita suorissa listatuissa sijoituksissamme (ks. sivu X). Pyrimme rahastosopimusta tehdessä määrittelemään tiettyjen toimialojen sijoituskohteet poissuljetuiksi.

Absoluuttisen tuoton rahastot (hedge fund)

Absoluuttisen tuoton rahastojen osalta Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen käytännöt keskittyvät hyvään hallintoon. Pidämme tärkeänä, että rahastolla on nimetty sääntöjen noudattamista valvova sijoitustoiminnasta riippumaton henkilö (esim. compliance officer), jolla on tarvittavat oikeudet puuttua rahaston salkunhoitajien toimintaan. Selvitämme hallintotavan lisäksi myös ympäristö- ja sosiaalisen vastuun huomiointia rahastojen toiminnassa.

Ilmarisen määrittelemät rahastosijoittamisen minimivaatimukset eivät sellaisenaan sovellu absoluuttisen tuoton rahastojen vastuullisuusmäärittelyyn. Ilmarinen on Standards Board for Alternative Investmentsin (SBAI) sijoittajajäsen ja edistää sitä, että valitut varainhoitajat noudattavat SBAI:n standardeja. SBAI:n standardit keskittyvät pääasiassa hyvään hallintoon, sisältäen suositukset esimerkiksi rahaston itsenäisestä hallinnosta, sijoitusten arvonmäärittelyn toteuttamisesta ja kolmannen osapuolen palveluntarjoajien nimeämisestä.

Kiinteistörahastot

Ilmarinen ei tällä hetkellä tee uusia sijoituksia kiinteistörahastoihin. Vanhat sijoitukset erääntyvät muutamien vuosien kuluessa. Seuranta on vähäisempää kuin niissä rahastoluokissa, joissa uusia sijoituksia tehdään.

Suorat listaamattomat osakkeet ja sijoituslainat

Ilmarisella on suoria sijoituksia listaamattomiin osakkeisiin ja sijoituslainoihin. Sijoituslainalla tarkoitetaan lainaa, jonka Ilmarinen myöntää yritykselle sijoitustarkoituksessa. Ilmarinen myöntää myös takaisinlainoja, joissa eläkeyhtiö lainaa työeläkemaksujen perusteella kertyneitä rahastoja asiakkailleen. Takaisinlainauksessa ei sovelleta vastuullisen sijoittamisen periaatteita, koska asiakkaalla on lakisääteinen oikeus takaisinlainaukseen.

Vastuullisuuden integrointi sijoitustoimintaan

Vastuullisuus otetaan huomioon sijoituspäätöstä tehdessä, vaikka kyseessä olisi listaamaton yritys tai listaamaton sijoituslaina. Listaamattomien yritysten raportointi on pörssiyritysten raportointia rajallisempaa. Siksi listaamattomia yrityksiä arvioitaessa korostuvat Ilmarisen esittämät kysymykset. Olemme määritelleet toimialakohtaiset vastuullisuuskysymykset niille yrityksille, joiden liiketoimintaan liittyy korkea vastuullisuusriski. Selvityksen laajuus voi vaihdella ottaen huomioon kyseessä olevan sijoitusmahdollisuuden kokoluokka, toimiala ja riskit. Sijoituslainojen osalta käytämme vastuullisuusluokituksia, mikäli luokitus on saatavilla. Niiden sijoituslainojen osalta, joille luokitusta ei ole, käytämme samoja vastuullisuuskysymyksiä osana vastuullisuusarviointia kuin listaamattomille osakkeille.

Aktiivinen dialogi/vaikuttaminen

Pidämme vastuullisuusasioita esillä keskusteluissa yritysjohdon kanssa. Syvennämme tarvittaessa keskusteluja vaikuttamisprosessiksi. Listaamattomien yhtiöiden omistajana olemme tapauskohtaisesti mukana kohdeyhtiöiden hallituksissa ja vaikutamme myös sitä kautta kohdeyhtiöiden vastuullisuuteen ja sen kehittämiseen.